

DECIZIE

23 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al lărgit
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul:
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Luca împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi, notarul Galina Diaconu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație a imobilului, recunoașterea contractului de donație drept contract de vânzare-cumpărare, anularea contractelor de vânzare-cumpărare, operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil și bunurile mobile,

împotriva deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 26 ianuarie 2017, Lilia Luca a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi solicitând recunoașterea contractului de donație nr. 3162 din 04 aprilie 2008 ca fiind un act juridic simulat și anularea acestuia, recunoașterea actului juridic încheiat între Serghei Sarandi și Anatolie Ivanov la data de 04 aprilie 2008, autentificat de notarul Galina Diaconu cu nr. 3162, drept contract de vânzare-cumpărare în care Anatolie Ivanov are calitate de cumpărător, iar Serghei Sarandi, calitatea de vânzător, anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 0095540 din 19 februarie 2016, încheiat între Lilia Luca și Maria Codja, obiect constituind mijlocul de transport „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668, ca fiind un act juridic fictiv, anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 0095539 din 19 februarie 2016, încheiat între Lilia Luca și Codja Maria, obiect constituind mijlocul de transport „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895, ca fiind un act juridic fictiv. Totodată, a indica ca hotărârea judecătorească să servească temei pentru efectuarea radierilor la oficiul cadastral și ÎS CRIS „Registru”.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, în perioada anului 2003 l-a cunoscut pe Anatolie Ivanov, iar la 24 august 2006 au încheiat căsătoria: În perioada căsniciei au locuit în Republica Italia, orașul Milano, unde au muncit cu scopul de a-și procura un imobil în Republica Moldova și de a reveni din nou în Republica Moldova.

La 01 decembrie 2006, prin intermediul surorii sale Tamara Luca, a vândut apartamentul ce îl deținea cu drept de proprietate în mun. Chișinău, str. XXXXX, iar banii primiți i-a oferit lui Anatolie Ivanov pentru procurarea imobilului dorit. La insistența lui Anatolie Ivanov, au hotărât să procure $\frac{1}{2}$ din imobilul amplasat în or. Ialoveni, str. XXXXX (actuala XXXXX), ce constituie o locuință duplex.

Totodată, a menționat că, în anul 2008, Anatolie Ivanov continuând să muncească în Republica Italia, a împuternicit-o pe mama sa, Maria Codja prin procură cu dreptul de a procura imobilul cu număr cadastral XXXXX5114, însă abuzând de încrederea sa și acționând cu dol, la încheierea tranzacției de vânzare-cumpărare a imobilului menționat, ultima a întocmit un contract de donație simulat prin care Serghei Sarandi îi donează lui Ivanov Anatolie, imobilul aflat în litigiu. În realitate, a avut loc o tranzacție de vânzare-cumpărare prin care Serghei Sarandi i-a vândut lui Anatolie Ivanov imobilul- casa de locuit și terenul aferent cu număr cadastral XXXXX5114, despre ce a aflat în anul 2016, când Anatolie Ivanov a anexat contractul de donație la cererea de contestare a ordonanței de protecție eliberată în vederea protecției ei și a copiilor de agresiunile lui Anatolie Ivanov. Astfel, a pretins că se constată cu certitudine că pârâtul Anatolie Ivanov a acționat cu dol, în vederea ascunderii contractului de vânzare-cumpărare prin simulare, încheind contractul de donație cu scopul de a o lipsi de coproprietate.

Reclamantul a afirmat că, pârâtul Anatolie Ivanov, acționând cu viclenie, sub pretextul de a se angaja în câmpul muncii peste hotarele Republicii Moldova și anume în Republica Ucraina, unde ca și cum și-a găsit de muncă în legătură cu mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, număr de înmatriculare KIT XXXXX (camion) și pentru că avea necesitatea de a se deplasa liber peste frontiera de stat, a convins-o să autentifice notarial două procuri inclusiv și pe mijlocul de transport de model „VW Touareg”, număr de înmatriculare KIT XXXXX (autoturism), care aparțineau cu drept de proprietate în devălmășie, după care la 19 februarie 2016, viciind consimțământul ei de a vinde automobilele, printr-o tranzacție fictivă de vânzare-cumpărare, la preț minor în sumă de 1000 de lei și respectiv 1500 de lei, a înregistrat automobilele pe numele mamei sale, Maria Codja, însă în realitate unitățile de transport au rămas în posesia și folosința lui Anatolie Ivanov. Despre tranzacția fictivă de vânzare-cumpărare a automobilelor a aflat la 29 septembrie 2016, ca urmare a obținerii adeverinței nr. 0024272 eliberată de ÎS CRIS „Registru”, iar după acțiunile dolosive menționate, pârâtul Anatolie Ivanov s-a adresat cu cerere în instanța de judecată pentru a desface căsătoria și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor din contul mamei, ceea ce demonstrează scopul meschin al acestuia.

La 10 iulie 2017, Lilia Luca a depus o cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra la $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală din casa de locuit cu număr cadastral XXXXX5.421.01 din or. Ialoveni, str. XXXXX,

după ea, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra la ½ cotă-parte ideală din mijlocul de transport de model „VW Touareg” cu număr de înregistrare XXXXXLZ4D084668 și ½ cotă-parte din mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI” cu număr de înregistrare XXXXX6131R466895.

În motivarea cererii de concretizare a pretențiilor, reclamanta a invocat că, cele solicitate au ca temei faptul că bunurile stipulate în actele juridice civile, a căror anulare s-a solicitat, au fost obținute în timpul căsătoriei ei cu Anatolie Ivanov aflându-se sub regimul juridic a dreptului de proprietate în devălmășie. Conform art. 20 la alin. (1) Codul familiei, se stipulează că, bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației. Ulterior efectuării tranzacției simulate de donație, numărul cadastral al casei de locuit a fost modificat, fiindu-i atribuit numărul cadastral XXXXX5.421.01 și adresă separată, or. Ialoveni str. XXXXX, în urma divizării bunurilor.

Totodată, a afirmat că îi revine în drept o ½ cotă-parte din bunurile obținute în timpul căsătoriei cu Anatolie Ivanov și anume din casa de locuit cu număr cadastral 550205.421.01, situată în or. Ialoveni, str. XXXXX, din mijloacele de transport de model „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668 și model „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895, cu titlu de proprietate devălmășă.

La 03 octombrie 2018, Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin, în cadrul ședinței de judecată a depus o cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat recunoașterea contractului de donație nr. 3162, din 04 aprilie 2008, drept un act juridic simulat și anularea acestuia, recunoașterea actului juridic (contract de donație) încheiat între Serghei Sarandi și Anatolie Ivanov la data de 04 aprilie 2008, autentificat de către notarul Galina Diaconu, nr. 3162, drept contract de vânzare-cumpărare în care Anatolie Ivanov are calitatea de cumpărător, iar Serghei Sarandi, calitatea de vânzător, anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 0095540 din 19 februarie 2016, încheiat între Lilia Luca și Maria Codja, obiectul constituind mijlocul de transport de model „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668, ca fiind un act juridic fictiv, anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 0095539 din 19 februarie 2016, încheiat între Lilia Luca și Maria Codja, obiectul constituind mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895, ca fiind un act juridic fictiv, iar hotărârea judecătorească să servească drept temei pentru introducerea radierilor respective în cadrul Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din casa de locuit cu număr cadastral XXXXX5.421.01 din or. Ialoveni str. XXXXX, după reclamanta Lilia Luca, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din mijlocul de transport de model „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668 și ½ cotă-parte din mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895.

În susținerea pretențiilor s-a invocat că, actul juridic încheiat fără a produce efecte juridice (actul fictiv) este lovit de nulitate absolută, deoarece în cazul actului respectiv lipsește unul din elementele definitorii ale actului juridic consfințit în art. 195 Cod civil, și anume, intenția de a da naștere, modifica sau stinge drepturi și

obligații civile. Ulterior, efectuării tranzacției simulate de donație, numărul cadastral al casei de locuit a fost modificat, fiindu-i atribuit numărul cadastral XXXXX5.421.01 și adresă separată, or. Ialoveni, str. XXXXX, în urma divizării bunului, astfel că, în situația dată, revenindu-i ½ cotă-parte ideală, asupra casei de locuit cu număr cadastral XXXXX5.421.01 din or. Ialoveni str. XXXXX și terenul aferent, ½ cotă-parte ideală din mijlocul de transport de model „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668 și ½ cotă-parte ideală din mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895, cu titlu de proprietate devălmașă.

Prin încheierea din 27 februarie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, a fost atras în proces notarul Galina Diaconu, în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Anatolie Ivanov.

Prin hotărârea din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, s-a respins integral ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Luca împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi, notarul Galina Diaconu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație a imobilului, recunoașterea contractului de donație drept contract de vânzare-cumpărare, anularea contractelor de vânzare-cumpărare, operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil și bunurile mobile.

Prin decizia din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin și s-a casat hotărârea din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni și s-a pronunțat la caz o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Luca împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi, notarul Galina Diaconu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație a imobilului, recunoașterea contractului de donație drept contract de vânzare-cumpărare, anularea contractelor de vânzare-cumpărare, operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil și bunurile imobile.

La 27 iulie 2020, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.31) și ulterior la data de 30 iulie 2020, Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin, a depus personal cererea de recurs împotriva deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs, recurenta a invocat că instanțele de judecată au interpretat în mod greșit legea și în acest sens au aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a condus la soluționarea greșită a cauzei.

Totodată, a menționat că decizia instanței de apel este ilegală, nefondată, neîntemeiată și pasibilă de a fi casată în conformitate art. 432 alin. (2), (4) Cod procedură civilă, dat fiind faptul încălcării esențiale și aplicării eronate a normelor de drept material și procesual, interpretării greșite a circumstanțelor cauzei, inclusiv

și a faptului aprecierii arbitrar-eronat și subiectiv de către Instanța de apel și de fond a probelor ce au dus la soluționarea greșită a pricinii și încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Recurenta a declarat că instanța de fond la adoptarea hotărârii din 19 iunie 2019, a încălcat și aplicat eronat normele de drept material și cele de drept procedural, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, concluziile fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii, fapt ce s-a dovedit în instanța de apel, constatările fiind indicate și în decizia contestată. De către intimat aceste circumstanțe nu au fost negate, sub nici-o formă, însă instanța de apel, totuși a considerat hotărârea atacată ca ilegală, invocând faptul că „instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecătii”, ce de fapt constituie temeiul indicat la lit.a) invocat supra, la fel „în consecință a admis erori în aprecierea probatoriului administrat și în interpretarea probatoriului”, ceea ce, de fapt, ar constitui temei de casare a hotărârii judecătorești inclusiv a deciziei curii de apel în temeiul lit. c) și d), al articolului invocat *supra*. La emiterea deciziei, instanța de apel s-a limitat la enumerarea aceluiași concluzii.

Recurenta a opinat că, instanța de fond și instanța de apel au dat o apreciere eronată a circumstanțelor cauzei și le-a tratat în defavoarea sa. Instanța de fond întemeindu-și soluția pe motivele și circumstanțele indicate, vădit a admis acele erori menționate atât în cererea de apel, cât și în prezentul recurs, apreciind eronat, unilateral și incomplet probele administrate la prezenta cauză. Despre care fapt a fost invocat și în cererea de apel și s-a făcut referire la un șir de probe care dovedesc temeinicia acțiunii, însă acestea au fost lăsate fără apreciere atât de către instanța de fond, cât și de către instanța de apel. De fapt, instanța de apel pe de o parte invocând obligațiunea respectării dreptului la un proces echitabil, referindu-se la practica CtEDO. Respectiv, conform practicii CtEDO, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43)”. În esență, s-a limitat doar la copierea aceluiași motivații a instanței de fond pe care le-a apreciat ca fiind eronate și respectiv le-a indicat la baza emiterii deciziei de a admite apelul integral, însă soluționând în fond pricina, a lăsat soluția instanței inferioare neschimbată, bazându-se pe concluzii omogene. Iar aceste circumstanțe, prin sine, întrunesc temeiul de desființare a deciziei Curții de Apel Chișinău recurate.

De asemenea, a declarat că, deși, circumstanțele cauzei denotă că se invocă, nulitatea unor acte juridice ca fiind fictive și anume contractele de vânzare-cumpărare a mijloacelor de transport cu nr. 0095539 și nr.0095540 din 19 februarie 2016, instanța de fond în mod arbitrar și eronat a concluzionat că obiect al litigiului, este legalitatea procurilor autentificate de către notarul Obadă Constanța (însă se indică Sofia Obadă) la 01 februarie 2016, își motivează soluția pe faptul că aceste procuri sunt absolut legale și nu pot fi calificate ca fictive. După care concluzionează eronat că contractele de vânzare-cumpărare ale mijloacelor de transport au fost autentificate

de către notarul Galina Diaconu. Aceste concluzii sunt absolut identice cât în hotărârea contestată, cât și în decizia Curții de Apel, reprezentând în sine un plagiat al motivărilor, ce, în esență, ridică întrebări la echitatea procesului judiciar, atunci când în general cazul nu a fost judecat minuțios și instanța de apel nici nu a pătruns în motivele indicate în cererea de apel, limitându-se doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară, personal pe care le consideră eronate. Respectiv, prin decizia instanței de apel s-a admis o aplicare eronată a normelor de drept material, prin interpretarea eronată a legii. Atunci când formal instanța de apel a considerat cererea de apel ca fiind întemeiată integral, dar, în esență, lasă soluția primei instanțe nemodificată, bazându-se pe aceleași motive.

La fel, cumulul de probe administrat la prezentul proces judiciar, care a fost invocat și în cererea de apel cu menționarea fiecărei file din dosar, a rămas fără apreciere atât din partea instanței de fond, cât și din partea instanței de apel, în esență, ignorându-se motivele cererii de apel invocate în capitolul motivele apelului, cauza rămânând nejudecată pe fond. În motivarea sa, instanța de apel a constatat faptul că hotărârea contestată este adoptată cu aprecierea eronată a normelor materiale în coroborare cu circumstanțele faptice, însă în fine au fost invocate aceleași motive. Fiind indicate prevederile art. 216, 217, 221 Cod civil, în vigoare în perioada desfășurării raportului juridic, instanța perfect definește acele situații când un act juridic civil urmează a fi considerat fictiv sau simulat, identificând și în circumstanțele invocate în acțiune, acele elemente prezente la întocmirea contractului de donație cu nr. 3162 din 04 aprilie 2008, în baza procurii nr. 7036, din 12 decembrie 2006, care dovedește anume faptul că intenția de a simula contractul de vânzare-cumpărare a imobilului, a apărut cu mult înainte de data încheierii contractului de donație. Rezultând din explicațiile notarului Galina Diaconu expuse în referință, anume din considerentele că mandatarul a fost împuternicit doar în vederea primirii donației, dovedesc perfect cele invocate în acțiune, cu referire la simularea actului juridic civil, donația, precum și procura întocmită de Serghei Sarandi pe numele mamei sale Elena Sarandi în 11 aprilie 2007, potrivit căreia Sergheie Sarandi a împuternicit-o pe Elena Sarandi să fie reprezentanta lui la vânzarea casei de locuit din or. Ialoveni, str. Ștefan Neaga, nr. 1/1. Aceste argumente și înscrisuri, la fel, rămânând neapreciate de către instanța de apel. În final, instanța de apel ignorând motivele apelului, a considerat că contractul de donație este unul legal, punând la bază aceleași argumente indicate de instanța de fond. Fără a corobora circumstanțele faptului cu cumulul de probe incontestabile prezente la caz, inclusiv că anume cât pârâtul Anatolie Ivanov, atât și intervenientul accesoriu Serghei Sarandi și Maria Codja, au recunoscut faptul că această tranzacție a avut un caracter cu titlu oneros.

Recurenta a precizat că instanța de apel constatând mai multe vicii a hotărârii contestate, a ținut să repare doar faptul că instanța de fond a aplicat o lege pe care nu urma să o aplice la soluționarea litigiului și anume că instanța de fond examinând circumstanțele cazului constată că rapoartele juridice care au constituit obiect al litigiului au avut loc până la ziua de 01 aprilie 2019, însă legea aplicată de către instanța de fond a fost anume Codul civil cu modificările instituite după această

dată, care sunt improprii prezentului litigiu. Acest fapt denotă anume implicarea minimală a instanței de apel în rezolvarea litigiului care i-a fost dedus judecării. În concluzie, a menționat că aplicarea neuniformă a prevederilor legii materiale și procedurale față de persoanele care apelează la instanțele judecătorești pentru a-și apăra drepturile lezate, la fel, constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil, garantat de prevederile art. 6 CEDO. În esență, la caz, instanțele inferioare au indicat că reclamanta nu a dovedit prin probe pertinente, utile și veridice, pretențiile invocate în acțiune, însă, de fapt, au evitat să aprecieze acele probe la care face referire, atât în acțiune, cât și în cererea de apel, ignorându-le din start, ceea ce contravine unor cazuri similare examinate de către Curtea Supremă de Justiție, unde în calitate de probe au fost admise și s-a constatat că sunt capabile să dovedească anume cele invocate precum că actele juridice civile contestate sunt simulate și fictive.

Instanțele inferioare nici nu au supus aprecierii unui șir de probe, ce dovedesc temeinicia acțiunii. Or, instanțele de fond și de apel nu au efectuat o rezolvare a cauzei în raport cu circumstanțele și probele materiale administrate în speță și contrar prevederilor legale citate, intimata (reclamant) prezentând probe pertinente, concludente și utile, în vederea susținerii pretențiilor sale, toate afirmațiile pârâtului purtând un caracter contradictoriu și declarativ, care arbitrar au fost puse la baza emiterii atât a hotărârii instanței de fond, cât și la baza deciziei instanței de apel, care a lăsat fără modificări, hotărârea primei instanțe, fără a efectua o analiză a tuturor pretențiilor invocate în cererea de apel și a răspunde la acestea.

Copia recursului declarat a fost expediat în adresa intimaților la 07 octombrie 2020, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.85) și a fost recepționată la 13 octombrie 2020, la 14 octombrie 2020, la 15 octombrie 2020 și la 20 octombrie 2020, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.86-90).

La 30 octombrie 2020, Anatolie Ivanov, reprezentat de avocatul Vasile Albu, exprimând poziția în favoarea declarării recursului inadmisibil.

Alte referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 25 februarie 2020, iar cererea de recurs a fost depusă la 27 iulie 2020, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.31).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale participanților la proces la 05 mai 2020, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.29). Din textul recursului se distinge recepționarea copiei deciziei de către recurentă ulterior datei de 27 mai 2020, data de expediere conform plicului. Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin și va casa decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În sensul art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Inițial, Colegiul reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei, au reținut că prin contractul de donație din 04 aprilie 2008, înregistrat cu nr. 3162, Serghei Sarandi a donat lui Anatolie Ivanov ½ cotă-parte din imobilul cu număr cadastral XXXXX5114 situat în or. Ialoveni, str. Șt. Neaga, nr. 1, format din: construcția locativ individuală „01” cu suprafața la sol de 145,1 mp, ce constă din: casa de locuit „A” cu suprafața la sol de 145,1 mp, cu suprafața totală de 183,5 mp, suprafața locativă de 114,9 mp, terasă „a” cu suprafața la sol de 2,8 mp, terasă „a1” cu suprafața la sol de 6,0 mp,

terasă „a2” cu suprafața la sol de 6,0 mp, terasă „a3” cu suprafața la sol de 2,8 mp; construcții accesorii „02”, ce constă din beci „1” cu suprafața la sol de 7,9 mp, viceu „2”; edificiului, ce constă din: poarta I, gard II; lotul de pământ de lângă casă cu suprafața de 0,0694 ha (Vol.I, f.d.8).

Prin contractul de vânzare-cumpărare încheiat la 19 februarie 2016, între Lilia Luca, în numele cărei a acționat în bază de procură Anatolie Ivanov și Maria Codja a fost vândut mijlocul de transport de model „VW Touareg 527”, numărul de identificare XXXXXLZ4D084668, cu număr de înmatriculare KIT XXXXX (Vol.I, f.d.11).

În baza contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 19 februarie 2016, între Lilia Luca, în numele cărei a acționat în bază de procură Anatolie Ivanov și Maria Codja, a fost vândut mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, XXXXX6131R466895, cu număr de înmatriculare KIT XXXXX (Vol.I, f.d.11 verso).

Prin cererea de chemare în judecată cu concretizările ulterioare, Lilia Luca a solicitat recunoașterea contractului de donație nr. 3162, din 04 aprilie 2008, drept un act juridic simulat și anularea acestuia, recunoașterea actului juridic (contract de donație) încheiat între Serghei Sarandi și Anatolie Ivanov la data de 04 aprilie 2008, autentificat de către notarul Galina Diaconu, nr. 3162, drept contract de vânzare-cumpărare în care Anatolie Ivanov are calitatea de cumpărător, iar Serghei Sarandi, calitatea de vânzător, anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 0095540 din 19 februarie 2016, încheiat între Lilia Luca și Maria Codja, obiectul constituind mijlocul de transport de model „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668, ca fiind un act juridic fictiv, anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. 0095539 din 19 februarie 2016, încheiat între Lilia Luca și Maria Codja, obiectul constituind mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895, ca fiind un act juridic fictiv, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din casa de locuit cu număr cadastral XXXXX5.421.01 din or. Ialoveni str. XXXXX, după reclamanta Lilia Luca, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din mijlocul de transport de model „VW Touareg”, număr de identificare XXXXXLZ4D084668 și ½ cotă-parte din mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, număr de identificare XXXXX6131R466895 (Vol.I, f.d.4-7,34-35, 99-101).

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 19 iunie 2019, a respins integral ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Luca împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi, notarul Galina Diaconu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație a imobilului, recunoașterea contractului de donație drept contract de vânzare-cumpărare, anularea contractelor de vânzare-cumpărare, operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil și bunurile mobile (Vol.I, f.d.156,159-172).

Prin decizia din 25 februarie 2020, judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin și a casat hotărârea din 19 iunie 2019 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni și a pronunțat la caz o nouă hotărâre prin care a respins ca fiind neîntemeiată cererea

de chemare în judecată depusă de Lilia Luca împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi, notarul Galina Diaconu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație a imobilului, recunoașterea contractului de donație drept contract de vânzare-cumpărare, anularea contractelor de vânzare-cumpărare, operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil și bunurile imobile (Vol.II, f.d.7-27).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că caracterul fictiv al actelor juridice încheiate în circumstanțele relevante speței în cauză, poate fi demonstrat doar prin prisma prezentării probelor concludente și pertinente, însă asemenea împrejurări nu au fost stabilite.

Cu referire la cerința reclamantei/apelantei cu privire la recunoașterea contractului de donație din 04.04.2008 drept un contract de vânzare-cumpărare, instanța de apel a reținut că această cerință este neîntemeiată, or, contractul de vânzare-cumpărare este un act sinalagmatic și oneros, una din condițiile obligatorii al acestuia constituind stabilirea unei plăți.

Totodată, instanța de apel a apreciat ca fiind declarativă și lipsită de suport și afirmația reclamantei/apelantei cu privire la faptul că Anatolie Ivanov, Lilia Luca sau Tamara Luca au achitat în beneficiul lui Serghei Sarandi sume bănești în vederea achitării costului imobilului, casei de locuit din or. Ialoveni, str. Ștefan Neaga, nr. 1, or, la caz, acest fapt nu a fost probat în nici un fel.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, la caz, a fost înlăturat orice dubiu referitor la faptul că pârâtul/intimatul Anatolie Ivanov la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare nr.0095540 și nr. 0095539 din 19.02.2016, a efectuat tranzacții dubioase și fictive cu scopul de a scoate bunurile mobile-mijloacele de transport de model „VW Touareg”, XXXXXLZ4D084668 și „Mercedes 416 CDI”, XXXXX6131R466895, din proprietatea comună în devălmășie a soților, or, Lilia Luca i-a acordat lui Anatolie Ivanov, care în perioada respectivă era soțul acesteia, toate împuternicirile, inclusiv de dispoziție asupra autoturismelor sus nominalizate. Prin urmare, intimatul Anatolie Ivanov în virtutea dreptului deținut, a înstrăinat bunurile mobile-mijloacele de transport de model „VW Touareg”, XXXXXLZ4D084668 și „Mercedes 416 CDI”, XXXXX6131R466895, Mariei Codja, la un preț stabilit la prerogativa părților, or, legea permite stabilirea prețului în mod liber fără a fi condiționat de circumstanțe.

Prin prisma criticilor aduse de partea recurentă, Colegiul relevă că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanță în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii, fără a elucida circumstanțele cauzei, apreciind superficial circumstanțele cauzei s-a pronunțat în favoarea respingerii cererii de chemare în judecată, prin ce se impune casarea deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

Având în vedere că anterior s-a iterat esența litigiului, în continuare urmează a fi accentuate aspectele care au fost ignorate de instanța ierarhic inferioară la

soluționarea cauzei în ordine de apel, deși, o obligație în acest sens îi revine în temeiul legii procesuale.

De altfel, în virtutea art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut constant în jurisprudența sa ca dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 paragraful 1 din Convenție, nu poate trece drept efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt în mod real ascultate, adică în mod real și concret examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 din CEDO, implică în special în sarcina instanței, obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor de proba, al argumentelor și elementelor de proba ale părților.

Incontestabil, dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanța, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă sau cel puțin de a le aprecia. Singura garanție că instanța a analizat susținerile părților, argumentele și probele administrate o reprezintă motivarea hotărârii judecătorești.

Or, în cazul în care considerentele deciziei instanței de apel nu cuprind analiza corespunzătoare a criticilor concrete formulate de apelantă cu privire la soluția primei instanțe, instanța de apel arătând doar în termeni generali că a stabilit corect starea de fapt și a aplicat corespunzător dispozițiile legale incidente, precum și nu sunt precizate motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, se impune casarea deciziei instanței de apel, având în vedere că decizia nu este motivată.

În continuare, Colegiul notează că, reclamanta/recurentă a pretins nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare a mijloacelor de transport, ca fiind acte juridice fictive, invocând că a fost viciat consimțământul său de a vinde automobilele, prin tranzacții fictive de vânzare-cumpărare, la prețuri derizorii, au fost înregistrate bunurile mobile pe numele Mariei Codja, însă, de fapt, au rămas în posesia și folosința lui Anatolie Ivanov. Or, reclamanta a menționat că pârâtul Anatolie Ivanov sub pretextul că și-a găsit de lucru peste hotarele țării cu mijlocul de transport de model „Mercedes 416 CDI”, cu număr de înmatriculare KIT XXXXX și pentru necesitatea deplasării cu „VW Touareg 527”, cu număr de înmatriculare KIT XXXXX, ce le aparțineau cu drept de proprietate în devălmășie, a convins-o să perfecteze două procuri notarial.

De altfel, Anatolie Ivanov la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare a unităților de transport, a acționat în numele Lilies Luca în baza procurilor .

Drept urmare, deși, reclamanta a pretins că procurile eliberate pe numele lui Anatolie Ivanov au fost eliberate având în vedere că Anatolie Ivanov a indicat că urmează a se angaja la muncă peste hotarele țării, în Ucraina, un mijloc de transport

fiind pentru lucru, iar altul pentru deplasare, instanța de apel a conchis că prin procurile din 01 februarie 2016 Lilia Luca și-a exprimat voința de acordare a dreptului de posesie, folosință și administrare lui Anatolie Ivanov, inclusiv dreptul de a vinde mijloacele de transport.

Concomitent, instanța de apel a menționat autentificarea notarială a procurilor, conform procedurii comune aplicabile tuturor clienților, în limba solicitată, cu explicarea drepturilor și obligațiilor care decurg din conținutul acestora, conferă o prezumție puternică de legalitate a acestora, or, reclamanta nu a prezentat nici o probă ce ar combate această situație faptică.

La acest capitol, având în vedere și argumentele recurente în acest sens, Colegiul relevă că reclamanta a pretins ca fiind fictive contractele de vânzare-cumpărare a mijloacelor de transport și nicidecum procurile eliberate, or, s-a menționat că încheierea acestor s-a realizat cu scopul de a scoate aceste bunuri mobile de sub regimul juridic al proprietății în devălmășie, deoarece au fost procurate în perioada căsătoriei. Însă instanța de apel, în esență, a motivat legalitatea actelor juridice contestate prin prisma legalității procurilor eliberate, precum și împuternicirile acordate de Lilia Luca lui Anatolie Ivan, inclusiv de dispoziție asupra autoturismelor.

Or, instanța de apel a ignorat argumentul invocat de apelantă precum că procurile de administrare a mijloacelor de transport nu au fost contestate, în situația în care reclamanta/recurenta a pretins că în cadrul judecării cauzei pârâtul Anatolie Ivanov a recunoscut că a convins-o că întocmirea procurilor este necesară pentru a înscrie mașinile pe numele unui pensionar din UTA Găgăuzia, deoarece intenționa să le folosească în activitatea sa de muncă și urma să traverseze frontiera de stat.

De altfel, reclamanta a insistat că nu au fost discutate condițiile de înstrăinare a mijloacelor de transport, mai ales prețul mic a acestor.

În context, aceste argumente a reclamantei/recurente, pornind de la faptul că se refereau la una dintre pretențiile formulate în cererea de chemare în judecată, concretizată ulterior, necesitau o analiză și un răspuns cert, însă acestea au fost generalizate de instanța de apel care a concluzionat că a fost înlăturat orice dubiu referitor la caracterul fictiv al tranzacțiilor având în vedere legalitatea procurilor, precum împuternicirile acordate de Lilia Luca soțului Anatolie Ivanov (la acel moment).

La fel, instanța de apel a generalizat concluzia sa privind netemeinicia solicitărilor reclamantei privind nulitatea contractului de donație din 04 aprilie 2008 încheiat între Serghei Sarandi și Anatolie Ivanov ca fiind unul simulat, precum și recunoașterea acestui contract drept contract de vânzare-cumpărare, motivând, în esență, că sunt declarative argumentele reclamantei aduse, în situația în care contractul de vânzare-cumpărare este un act sinalagmatic și oneros, iar una dintre condițiile obligatorii este stabilirea unei plăți.

Deși, reclamanta invocă caracterul fictiv al contractelor de vânzare-cumpărare, precum și caracterul simulat al contractului de donație, concomitent indică la comportamentul dolosiv și viclean al pârâtului care urmărește lipsirea reclamantei de proprietate.

Conform art. 221 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul. Actul juridic încheiat cu intenția de a ascunde un alt act juridic (actul juridic simulat) este nul.

Respectiv, caracterul fictiv sau simulat se sancționează cu nulitate absolută,

Colegiul notează că urmează a se face distincție dintre actul fictiv și cel simulat, în sensul că nu poate fi invocată constatarea nulității absolute a unui act ca fiind concomitent și fictiv, și simulat, deoarece acestea urmăresc scopuri diferite.

În speță, deși, reclamanta a indicat că contractul de donație este unul simulat, instanța de apel pronunțându-se în privința pretenției cu privire la nulitatea contractului de donație pretins ca fiind simulat, considerând declarative argumentele reclamantei, în final, pe acest capăt de cerere conchide că caracterul fictiv al actelor juridice poate fi demonstrat prin prisma prezentării probelor concludente și pertinente.

Or, având în vedere scopurile urmărite, același contract nu poate fi și simulat și fictiv.

La fel, instanța de apel a considerat că nu sunt relevante cauzei alegațiile reclamantei precum că prin ordonanța procurorului din 07 octombrie 2016, Anatolie Ivanov și Serghei Sarandi au recunoscut faptul vânzării-cumpărării imobilului, deoarece aceste ordonanțe ar fi fost emise în cadrul altor procese ulterior clasate din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

La acest capitol, Colegiul precizează că în cererea de apel reclamanta a invocat că prima instanță nu a apreciat cerințele în raport cu probele prezentate, care, în opinia sa, justifică pretențiile, în acest sens enumerând un șir de înscrisuri care au rămas fără o apreciere din partea primei instanțe, de altfel, nici instanța de apel nu le-a apreciat prin prisma pertinentei și concludenței la soluționarea litigiului dat.

Respectiv, prin actele întocmite în cadrul urmăririi penale reclamanta a pretins confirmarea anumitor circumstanțe ce justifică pretenția sa privind nulitatea contractului de donație, însă instanța de apel doar a conchis că ordonanța procurorului nu este relevantă cazului.

Or, faptul că înscrisurile, în opinia recurentei, ar justifica circumstanțele ce stau la baza pretențiilor sale, impunea un răspuns cert de ce nu sunt relevante speței, în situația în care prin prisma art. 123 Cod de procedură civilă, poate fi pretinsă existența unor fapte stabilite, confirmate, unanim recunoscute și dacă pot sau nu a fi reținute în conformitate cu art.123 Cod de procedură civilă.

Iar în conformitate cu art. 373 alin.(5) Cod de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, însă instanța de apel a eludat această obligație, având în vedere că cumulul de probe administrat în procesul judiciar, precum și indicat și în cererea de apel a rămas fără o apreciere, contrar prevederilor art. 130 Cod de procedură civilă.

De altfel, instanța de apel aplicând normele de drept material în vigoare în perioada de referință, în esență, a însușit motivarea primei instanțe, or, ultima a făcut referire la prevederile Codului Civil în vigoare din 01 martie 2019.

Mai mult, instanța de apel concluzionează precum că reclamanta nu a confirmat prin probe pertinente și concludente pretențiile invocate, însă nici nu supune aprecierii

suportul probatoriu prezentat de reclamantă, care, în opinia sa, justifică temeinicia cerințelor formulate.

Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă, sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

Concomitent, la examinarea cauzei, instanța urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Totodată, în cauza *Suominen c. Finlandei*, (citată mai sus, § 37), după cum urmează: „... rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (a se vedea *Hirvisaari.c. Finlandei*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001, neraportat).”

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, considerentele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.

Coroborând circumstanțele ce preced, pornind de la faptul că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului și nu a explicat de o manieră convingătoare raționamentul juridic pe care l-a adoptat, precum și având în vedere că dreptul de proprietate este un drept protejat atât de art. 46 din Constituția RM, cât și art. 1 al Protocolului Adițional 1 la CEDO, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Lilia Luca, reprezentată de avocatul Lilian Timotin.

Se casează integral decizia din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Luca împotriva lui Anatolie Ivanov, intervenienți accesorii Maria Codja, Serghei Sarandi, notarul Galina Diaconu cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de donație a imobilului, recunoașterea contractului de donație drept contract de vânzare-cumpărare, anularea contractelor de vânzare-cumpărare, operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, recunoașterea dreptului de proprietate comună asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil și bunurile mobile, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Galina Stratulat